

Debrece 1869
67-73. n. sz.
a hírből

53; 54. n. sz.
hírből

1869.

38. szám.

Hétfő, augusztus 23.

Előfizetési árak:
Helyben
 Félévre 6 frt.
 Három hónapra 5 „
Postán küldve:
 Félévre 7 frt.
 3 hónapra 5 „, 50 kr.
Egyes szám
 10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton

Hirdetési díj:
 Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Terjedelmes és többszöri hirdetés alkuszertint
 Nyílttér: 15 kr. soronként.
 Bélyegdíj: minden bejegyzésért külön 30 kr.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecsegház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok utján.

A z á r d á k.

© Minden jól rendezett államban meg kell azon biztosítéknak lenni, hogy az állam tagjai egyenlő törvények oltalma és szigora alatt álljanak.

Mert a hol kiváltságos osztályok vannak, ott az igazságszolgáltatás lehetetlen; ott az önkénynek szabad tér nyílik.

Egyének és társulatok az államban csak oly vállalatokra szövethetnek, melyek az állam céljaival nem ellenkeznek.

Ha tehát akár egyes ember, akár erkölcsi személyek oly célok elérése végett vállalkoznának, melyek a társadalomnak szellemi vagy anyagi kárát eredményeznék, az államnak kell közbelépni, hogy szándékuk meg-hiusuljon.

Innen foly, hogy az egyéni és egyleti jogok is törvényes szabályozás alá esnek; s oly vállalatoknak fennállása, melyek még az emberiség feladatával is ellentétbe jönnek, a törvény által épen meg nem engedhető.

Ha ezeket a zárdákra alkalmazzuk: úgy találjuk, hogy ezek, a mai állami viszonyok, s kivált népképviselői kormányzatmeltett, azon alakban és szerkezetben, melylyel bírnak, a törvény oltalma alá nem vehetők.

Mert a zárdák tagjai, a szegénységi, szüzességi és vak engedelmességi fogadalom által, lehetetlen, az emberiség céljaival ellenkező, következtéképen az állam által meg nem engedhető, vállalatra szövethetvén, az állam, sőt az emberiség kárára, a miveltségi előhaladás hátrányára állottak szövetségbe.

A mely államban már egyleti törvények vannak, ott a zárdákban elkövetett féltelenségek legalább szabályozhatók, megtorolhatók addig is, míg a zárdai rendszernek mai alakjában fentartása törvény által be nem tiltatik; a hol azonban még egyleti törvények nincsenek, ott annál gyorsabban és erélyesebben kell a kormányoknak oda törekedni, hogy a létrejövendő egyleti törvények a zárdákra se tegyenek semmi kivételt, hanem azok is a magán társulatok soraiiba számítatván, csak is azon jogokat élvezhessék, és ugyanazon kötelezettségek alá vonassanak, mint más társulatok. Jövőre nézve pedig ilyesek megalakulása meg ne engedtéssék.

Poroszországban a törvény állapítja meg, hogy senkinek sem szabad 21-dik illetőleg 25-dik éve előtt és pedig az illető szülők vagy gyámok beleegyezése nélkül zárdai fogadalmat letenni, ezen szabály megsértése a fogadalom semmisségét és a részesek megbüntetését, ismételt esetben pedig a zárdá eltörlését vonja maga után, és a fogadalom érvénye, vagy érvénytelensége kérdésében az állam szava dönt. Ott a zárdák tehát, mint más magán társulatok, ugyanazon egyleti törvény szabályai alatt állanak; jogaik

és kötelezettségeik is ugyanazon törvény szerint itéltetnek meg.

Azonban, véleményünk szerint, a zárdák mostani alakjokban és rendszerökben, a más magán társulatokra alkalmazandó egyleti törvények alá sem vehetők.

Mert más magán társulatoknak az állam semmi oly cél kivételét nem enged meg, mely a társadalom lételevél, s az emberiség céljaival ellentétben áll; annál fogva a zárdának a fent érintett fogadalmak melletti keletkezése és fenállása már csak azért is betiltandó, mert, részint a bevallott célokkal egészen ellenkező irány mutatkozik a zárdákban, részint, mivel az emberi természet elleni szövethetvén s összeesküvés sem tételes, sem természeti törvények szerint meg nem engedhető.

Míg tehát a zárdák, mintegy az emberiség elleni összeesküvők társulata akar lenni: az államnak kötelessége, hogy fenállásokat el ne tűrje; és így az egyéb társulatokra alkalmazandó törvény ha a zárdák ügyét is különösen megnevezve, tárgyalja, nem lehet abban más rendelkezés, mint az, hogy a zárdák, melyekben az emberiség méltóságával és rendeltetésével ellentétben álló célok elérése szándékolatik, eltörlendők; s javai, melyekre ugy sincs szükségök a szegénységi fogadalommal ellátottaknak, a köznevelési alapra fordítandók.

Hogy a zárdákban levő előregedett, s munkatehetetlen tagoknak ellátása feletti rendelkezés egyuttal el nem maradhat, igen természetes; de a dologtehető tagok, bizonyos átalányban részesülvén, ha a társadalomnak visszaadtnak, az emberiség érdekei mindenestre megmentve, és mind a zárdák volt tagjai, mind az állam — a polgári társaságok által kitzított célok elérésére ezen uton inkább képesítve lesznek.

Azt hisszük, hogy a mi törvényhozásunk figyelme is ki fog terjedni e fontos kérdésre; és reméljük, hogy kormányunk igyekezni fog e tárgyban oly javaslatot terjeszteni elő, mely az államban államot nem tűr, s az emberiség elleni összeesküvésnek helyt adni nem fog; hanem az egyleti törvényekben érvényesítendő a szabadság és egyenlőség nagyszertü elveinek jótékonyosságát; és így az azokkal ellenkező, bármily társulati szövethetvéneknek egyenesen utját vágja.

Ujdonságok.

— Az országos honvédegyleti gyűlést követő városligeti lakomából Kossuthnak következő távirat küldetett:

Kossuth Lajos, Turin. Az 184% honvédek országos gyűlése összes tagjainak barátságos lakomájok asztalától:

Kossuth Lajosnak, hazánk legnagyobb fiának, a dicső honvédsereg teremőjének, hazafiúi üdvözléssel, — erőt, egészséget, a hontalanság keservei leküzdéséhez, hogy őt az

égi gondviselés nagy és bölcs intézkedéseivel ismét a haza szent földén ölelhessük.

□ Nyílt számadás. Az aug. 15. és 16-kán a Csokonai ércszobrá javára, a városi színházban tartott két hangverseny eredményéről.

B e v é t e l:
 Belépti jegyekből bejött 466 ft 30 kr.
 Felülfizettek Simonffy Sámuelné 2 frt, Vámosy Ida 1 frt
 Komlóssy Imre 6 frt, N. N. 80 kr, N. N. 40 kr, N. N. 30 kr,
 Simonffy Sámuel 10 frt, Mórícz Antal 5 frt, F. M. 1 frt, Tóth Antal 5 frt 31 ft 50 kr.

A hangverseny jövedelme pótlására küldött M. Gerstle ur Bécsből 20 „ — kr.

A 160 frt színházi díjból az igazgató bizottság által viszszaajándékozott 60 „ — kr.

Összes bevétel : 577 ft 80 kr.

K i a d á s:
 a) Igazolt kiadások a hangverseny költségeire 76 ft 30 kr.

b) A két hangversenyért színházi díj 160 ft — kr.

Együtt : 236 ft 30 kr.

Maradt tiszta jövedelem : 341 ft 50 kr.

Midőn e nyílt számadással a tisztelt közönséget ígértünk szerint értesítjük, — kedves kötelességünknek ismerjük a két hangversenyben működöttöknek: jelesen Fráter Etelka, Gáspár Róza, Brett Ida és Jozéfa kisasszonynak; továbbá a báró Jablonszky gyalag serezed karmesterének Pahnans Antal urnak és zenekarának; a helybeli magánalkör tisztelt tagjainak; Szentgyörgyi Elek, Fektér Ferencz, Hitesy Lajos, Komlóssy Arthur, ugy Emmerth Antal és Pozorszky Ágost zenedei tanár uraknak, nem különben Lányi Sámuelnek szives közreműködésükért; végre a tisztelt közönség azon részének, mely a cél nemes voltát megértve, az előadásokat jelenlétével megtisztelte, — őszinte köszönetünket nyilvánítani A hangversenyt rendezők.

□ A z e m l é k k e r t t á r s u l a t választmánya legmelegebb elismerés mellett teszi közzé azon legújabb adományokat, melyek elnök Sombory Imre ivén a főt. egyházkerület több buzgó tagja által tétettek, u. m. gr. Degenfeld Imre 100 frt, Tisza Kálmán 10 frt, Somossy Ignác, Csanádi Sándor, Horthy István segédgondnokok 5—5 frt. Könyves Tóth Mihály esperest 3 frt, Hajnal Ábel, Batizi András esp. 1—1 frt. Összesen 130 frt. Tóth Antal jegyző

— V a r g a I m r e helybeli polgár az ingyenisokoláztatási pénzalapra 50 frtot, a szegények pénztárának pedig 25 frtot adományozott. Követésre méltó példa.

— M a r e k k o c s i s a, ki a Lugos

körülírdőben 6 lövést kapott Bibó Zoltán és rablótársától, a múlt héten csakugyan meghalt. Marek azonban, ki egy lövést kapott lábában, és sok revolverütést fejére, egészen felgyógyult és már rendes foglalkozását megkezdte.

— **A debreczeni ref. egyháztanács**, az ingyeniszkoláztatás életbeléptetése végett kivetett egyházi s nevelési pótdó el len beadott óvást, mit több aláírással ellátva nyújtottak be hozzá, tegnapi közgyűlésében visszautasította, s kimondta, hogy miután a kérdéses adó kivetését a nevelésnek városunkban virágzóbb állapotba helyezése végett rendelte el; és mint képviselői alapon létrejött testület, önkormányzati jogának és megbízásának teljes öntudatában cselekedett, végzéséhez szilárdul ragaszkodik, és azt tőle kitelhető erővel végre is fogja hajtani. Sajnos dolog, hogy még egyháztanácsos is találkoztak az óvást aláírottak közt, kik pedig a határozat hozatalába befolytak, s annak ellene sem szólottak: sőt, fájdalom, az aláírások közt hamis névalájegyzések is találtak. A közgyűlés azonban, ezuttal még szigorubb rendszabályokhoz nyulni nem akart, hanem a tévton járónak, vagy félrevezetetteknek felvilágosítása végett, rövid, de áttekinthető értesítvény kibocsátását rendelte el, minek elkészítésére küldöttség neveztetett ki.

— **Halálosítás:** meghalt az egész városban, be nem számítva a katonai kórházat, finemü 66, nőnemü 58=124 és így 12-vel kevesebb, mint május hóban.

— **Nepesedés:** született be nem számítva az izraelita újszülötteket fi 44, nő 52=96.

Házasságra lépett 21 pár.

Szerenségtelen halállal 1 férfi halt meg.

— **Ingyniskoláztatásnak** czél szerűsége, hasznossága és üdvös volta legjobban kitetszik abból, hogy a folyó évben már 907 gyermekkel több gyermek adatott fel nálunk az elemi iskolákba, mint a múlt évben; sőt, ha az iskolák mind készen volnának, és be volnának rendezve, még körülbelül ugyanennyi járna fel; de az iskolai helyiségek szűk volta miatt még nem lehetett az iskolába járni kívánókat mind elfogadni. — **Ami 907 gyermek tehát** — kiknek legnagyobb része 10—13 évében van, s most kezd először iskolába járni — mind iskolázatlan maradt volna.

— **Városunk közelében** Sámsomban Weisz Izik nevű izraelita halt meg a múlt héten, ki 98 évet élt; még ezelőtt néhány héttel elevenen járt kelt, sürgött-forgott, sőt a Sámsomtól Debreczenig terjedő másfél mérföldnyi utat, nem egyszer gyalog is megtette, pedig szép vagyonnal bírt.

— **A Fiuméba** rándulásra városunkból sokan vállalkoztak; számuk eddigelé mintegy 20—30 körül van; gondoskodtunk, hogy olvasóinknak kimerítő, s eredeti tudósításokkal szolgálhassunk ezen érdekes kirándulás mozzanatairól.

* **Péterfi a t c z a** egyik koresmájában vasárnapra viradólag nagy verekedés történt, a közbelépő rendőrök végét szakították ugyan a rakoncátlanok kihágásainak, de egyik hajdu, a merész ellentállás alatt hatalmas botütést kapott fején keresztül, úgy hogy az végig repedt. A tettes bizonyára meg fogja találni büntetését.

* **A Csokonai-emlékszóbor** alaptökeje gyarapítására szánt műkedvelői előadások előkészületei nagyban folynak. Próbák mindennap tartatnak Temesvári Lajos, színházunk ujonnan szerződött tagja vezetésével. Az élvezetes színházi est Vasárnap augusztus 29-én fog beköszönteni a „Gyöngéd rokonok“ című vigjáték adatván elő. Megvagyunk győződve, hogy a közreműködő urhölgyek és urak (kiknek teljes névsorát jövő számunkban hozzuk) továbbra is kártartó buzgalommal segítik elő a nemes czél

iránti vállalatot, mely az előre is megjósolt diadal után a legszebb koszorút biztosítja számukra: a honleányi s hazafiúi érdemet.

— **Meghaltak:** Cz. u. Pálfi János f. János 7 hetes bélobban. Pfa Benke Lajos l. Julianna 1 1/2 év. aszkórbán. Pfa Hangyasi Mihály f. András 1 1/2 év. bélsorvadás. Piacz Favágó Mih. f. János 9 napos rángórcs. Közkórház. Bodta Bálintné Kis Mária 73 év. elgyengülés. Római k. Aug. S. Nagy Benjamin f. Imre 7 hetes hashártyolobban, aug. 11. Kornhoffer Viktoria, özvegy 34 éves, tüdőlobban.

Fővárosi értesítő.

Pest, aug. 22.

— A kéjvonatokkal az ország minden részéből fővárosunkba érkezett vendégek nagyobb része itt van még, de ez alig látszik meg az utcai forgalmon, mert az idő folyvást borult, s ilyen időben még a vidékieknek sincs kedve a locs pocsban csatagolni. Leginkább meglátszik a vidék tömeges látogatása a nemzeti színház néző terén, mely most többnyire a kéjvonatok serege által van eltelve.

Ma délelőtt tartott meg a jövő évi országos dalár ünnepélyt előkészítő értekezlet. Debreczen, illetőleg dalárdája érdekeit Komlóssy Dezső képviselte. Egyelőre, míg ez értekezletről részletesebb tudósítást közölnék, megemlítjük, hogy határozatba ment, hogy ezentul az ünnepélyt a verseny fogja megelőzni, valamint az egyes dalárdák versenyző tagjainak maximuma és minimuma is meghatározatott. A maximum 32, a minimum 12 tagban lón megállapítva. Szotyori Nagy József igen hevesen küzdött a határozat ellen, mint a mely a 12-től kevesebb taggal bíró dalárdákat a versenytérről leszorítja, azonban lesvazatatott.

Vác ugyan nem Pest, de közel levén hozzá, egyfűst alatt megírom, hogy a sorozás Vácban megtörtént, de ez még nem nagy újság, hanem nem lehet elhallgatni azon curiosumot, hogy a mint a 3 első korosztályból a sorkorotásig szükséges contingens kikerült, a fennmaradtakból nem állítottak honvédeket, hanem azokat ezuttal felszabadították, a 4-ik és 5-ik korosztályból állítottak a honvédek. No hiszen a törvénynek ez is furesa magyarázata ám.

Majd elisfelejttem az unjenczozási curiosum közlésével megírni azt, hogy a Szent István napi vidékiek száma 12—13 ezerre tehető. S hogy ezek sem a fogadóknak, sem a magánházakban nem lehettek mind elszállásolást, az a pesti ismeretes lakás hiány miatt alig lehet feltűnő. Nehány százan csakugyan fedőnélkül is maradtak, s a városligetben, Orczy-kertben tölték az éjelt, derékalj levén az isten adta föld, takaró pedig azon felsőruhá, a mit ki ki, ha ugyan tette, elhozott hazulról. Ez aztán valóban zöld mulatság lehetett.

Ronge János ma tart ismét népgyűlést, melynek tárgya: a zárdák eltörlése feletti határozat mellett még a lakás-kérdés is lesz. Az eredmény felől legközelebb többet.

Borszem Jankó mai számában a superintendialis gyűlésnek a tanügyi törvény tárgyában hozott határozata ellen eszanyán rugdalózik, s az egészet oda viszi vissza, hogy

„Az ország csak akkor boldogulhat, ha Tisza Kálmán miniszter lesz.“

Szegény Jankó, minek szól olyasmihhez, a mit az ő selejtes élcezzel telt koponyája nem foghat fel. Nem ért maga ehhez doktor ur! Más felfogás kell ehhez, nem a subventio üdvözítő tana mellett megméltelyeződött eszmejárás. Mert azon határozatot épen nem is Tisza Kálmán fogalmazta, így hát annak elfogadásával nem Tisza Kálmánnak akart hizelegni a superintendencia. Csak bizony önkénytelen eszünkbe jut, mikor Jankó ilyenekbe mártja az orrát: „Ne sutor ultra crepidam.“

— A sz. István-ünnepélyen roppant néptömeg jelent meg; a tolongás oly nagy volt, hogy egy 17 éves leányt agyon nyomtak.

— A honvédközpályás elhatározta a honvédegyletek további fenállását, azonban a politikai pártoskodás kirekesztésével; e feladatot hogyan tartják meg, majd meglátjuk.

— A ministerium tagadólag válaszolt a nők részére meg adandó szavazatjog iránti kérvényre; tehát nem lesz nőemancipatio.

Pesti röppentyűk.

(Aug. 21-én).

Alig van ember Pulszky uron s a félhivatalos lapszerkesztő Pálfi Alberten kívül, kik hozsánát kiáltanak Beust grófnak a keleti kérdéskérdésében követett politikájára nézve. Pulszky ur az ez évi delegatio külügyi vitájában Zsedényinek

logicáját akarta agyon térdelni, de bizony nem sikerült az, s Pulszky, bezzeg orrára bukott a nagy erőködésnek miatta. Pulszky a franczia barátságban véli üdvét föltalálhatni a keleti kérdést illetőleg, míg Zsedényi egészen ellenkezőleg, csak a porosz ellenségeskedés szitását látja abban, melytől pedig nagy okunk van óvakodni, ha békés lábón akarunk maradni, mert kába eszélytelenség lenne, oly hatalommal huzni ujját, mely ellenlábasát ujjainak egy érintésével szétmorzsolhatja; uti figura docet. A mi közösügyes államunknak hozszas kinos betegségét ki kell hevernie, hogy az oroszúlannal farkasszemet nézhessen s erre legjobb mód a pihenés. De sem Pulszky, sem a félhivatalos Pálfi, nem látják a veszélyt, mit a poroszzsal való kötölözködés előidézhethet. Beust gr. politikájának csak akkor volna értelme, ha még mindig amaz ábrándos eszmével bibelődnek, hogy Ausztria egy nagy német birodalom alapításánál fötényezöképen léphetne föl. Ekkor volna értelme a béke kozkáztatásának, de az, nem lehet egyéb hju rajongásnál, és így a bizonyost a bizonytalannért veszélyeztetni nem szabad, nehogy az ár elsodorja — a kisebbiket. — Beust grófnak a porosz kormány aug. 4-ikére adott válasza sem abból a gyárból került, mely elég erős lenne a kedélyek csilapítására, sőt az, könnyen a béke megzavarását idézheti elé, a közállam rovására. Hy avult politikát vinni, mint aminőt a válasz föltűntet, veszélyes játék, melynek ugy az osztrák állam mint a magyar könnyen megihatja a keserü levét.

De a Beust gróf ur sürgönyében tanusított politika bizalmat nem igen kelthet bennünk. Nem ártana a politika rudján egyet fordítani.

A veszprémi püspök elaludta az időt — s elkésett. Nagy-Kanizsán szürke apácákat akart megtelepíteni, 8000 frtnyi fölszerelési költséget s 30 ezer frtnyi alapítványi díjat eszörgetven markában. A város azonban azt felelte rá hogy: nem lehet! A püspök ur ekkor azt mondta, hogy ő a szürke nénikéket azért akarná oda beplántálni, hogy neveljék a leánygyermekeket.

No csak ez kellene még! A város kereken kimondá, hogy csak maradjanak azok az érdemes szüzek ott, a hol vannak, mert ők a felekezeti iskolák — meg-zúntetésén buzognak s nagyon tisztelik ugyan mind a püspök urnak, mind a szürkekisasszonyoknak érdemes személyeit, — de hajlékot kebelükben nem nyitnak nekik. Vivat Kanizsa!...

Sic transit gloria mundi!

A Bach- és Schmerlingvilágban a borus idők napjaiból emlékezhettek az olvasók az akkor még virágában volt s most már elagult s második gyermekégre jutott „Pesti napló“ hasábjain (F M) jegy alatt megjelent vezércikkekre. E czukros vezércikkeket, — melyek a magyar ember kedélyére ugy hatottak, mint a mákony a török hangulatára — Falk Miksa irta, ki akkor bálványozott egyéniség volt. A viszonyok máskép alakulván hazánkban, ő is oda hagyta Bécs városát, hol egy közintézetben szolgált mint hivatalnok, gondolván, hogy itt még vezérszerepet is vihet Magyarországon. Átvette a „Pester Lloyd“ szerkesztését s beállott deákpártinak. De vesztére, mert eltéveszté az ösvényt, melyen egykor oly szépen haladt. Azóta fölléptették több helyen próba-képviselőnek, Pesten is Pápa is, de mindenütt azt mondták: „Kicsinyke még, hadd nőjön még!“ A magyar ember a színváltotatásnak nem barátja, legfeljebb az ünnepben téri el az „Ur színe változás“-át.

No de legalább elmélkedhetik Falk ur is a világ hju diosóságáról s elmondhatja: Sic transit gloria mundi!

Ma már mézes-mázos vezércikkei sem zökkenthetnek egykönnyen vissza a bizalom rendes kerékvágásába. . .

Belföld.

— **Técsőn**, egy rablóbandát fedeztek fel; egy házaspár 15—20 év óta üzi rabló mesterségét, felfedezetlenül, most egy szolgáló feladta őket; elfogták, és sok más rablónak is nyomában vannak általuk.

— **Értényen**, Tolnamegyében egy ottani kovács, lakodalmi diszlövöldözése közben, egy tanulót és egy nőt életveszélyesen megsebesített.

** **A b-füredi** fürdőközönség az Annabál óta megváltozott. — Azok, kik mulatni, élvezni szoktak a fürdőkön, kirepültek, s helyöket a gyógyulni akarók váltották fel. Eddig tánczterem volt a sétatér, csak egy pezsgett a hullámzó közönség árjától; — most megírult, és csupán betegeket menedéke, hol egészségi szempontból jár a megcsérélt vendégsereg. Azelőtt a toilette, parfum, fesszelgés' henzegés uralkodott itt, most már

Debrecen 1869
67-73. n. sz.
a hírből

53, 54. n. sz.
hírből

az egyszerűség köszöntött be hallgatag komolyságával.

** Az aradi vértanúk, szobraira több mint 30,000 ft. gyűlt össze. Legközelebb kifogják hirdetni a pályázatot a szobor mintájára.

** Fogaras nagy izgalomban van a polgármester választása miatt. A szászok és románok együttartanak, a magyarok pedig külön pártot képeznek. A szászok és románok még a választási bizottságokban sem akarnak tűrni izraelitát; e megátalkodott makaességet leginkább Fogaras vidék föggyése keltette fel bennök, kinek hatalmas érvelése ide megy ki: A zsidó választható, a románnak meg kell választatni. A magyar párt azonban felkarolta a románok által üldözött zsidóság ügyét, s különösen Pánczél K. fogarasi ref. lelkész erőlesen fellépett a román liberalisok argumentációja ellen.

** Écsen borzasztó tüzvész volt. A fél község, templom és paplak áldozataivá levének a pusztító elem dühének.

Nagyvárad szinkör.

(F. K.) Aug. 12-én először adatott: „Vörös ház vagy a boszorkánytanya.“ Uj francia vígj. 1 felv. Irták Xavier és Newill; ford. Babos Károly. Ezt követőleg: „A minster előszobájában“ Dramolett 1 felv. Irtá Hahn Rezső, ford. Drágus. Végül: „Egy gomb“ vígj. 1 felv. Rosen Gyulától; ford. Rádl Odön. Mindhárom darab teljes mértékben kielégítte a szép számmal jelenlevők várakozását. — Az elsőben Foltényi ritka humorral játszta Picardont, nemhülönbén Hetényi Laura Picardonnét és Vizvári Kraftot. A Dramolettben Dózsa (Knábe Farkas Jeremiás, napdijsz gyakorlat) kiválóan jól játszott, még pedig mindvégig kitartóan, mi nem kis megerőltetésbe kerül, tudva, hogy egyedül majdnem csak ő neki volt szerepe s folytonosan kelle működnie. E szerep próbára teszi a színész tehetségét. A végül előadott vígjátékban Együd érdemel leginkább kitüntetést mint dr. Bingen, egyetlen tanár. Tapsaival nem is késett közönségünk elismerésének kifejezést adni. Ez est a legélvezhetőbbek egyike volt.

Aug. 14. „Coriolán“ Shakespeare tragoediája adatott. Rónai a czím szerepben nagy tehetségéről újra bizonyosságot tett. Sajnos, a mellékszereplők a hatást erősen gátolták. Vári Emma (Virgilia) mostanában kezd jelentékenyebb szerepekben működni, mit igen helyeslünk, csak azt nem, hogy féltékeny beszél és sehogy sem tudja magát tájékoztatni. Ezen segíteni lehet azáltal, ha ő legalább a szindarab azon jelenetét, melyekben szerepel, gondosan elolvastatja, minek következtében otthonosabban fog mozogni, nemkülönbön kevesebb figyelmet fordítva a sugóra — játszani. A próba e hiányt korántsem pótolhatja. Megjegyzendő, midőn azt írjuk: „sajnos a mellékszereplők a hatást gátolták“ — nem épen Vári Emmát értjük, hanem az előforduló római polgárokat, különösen Kovácsot, ki pár szóból álló mondatát sem tudta kinyögni, s így a tragoediát majd vígjátékká változtatta át.

Aug. 15. „Lumpácsi Vagabundus, vagy a három jómadár.“ Tüteményes bohózat dalokkal 3 felv. Irtá Nestroy, ford. Telepi, zenéjét szerző Müller Adolf. Ez előadástól elég annyit említeni, hogy Szabó, Együd és Vizvári volt a három jómadár. Színház zsufolva.

Aug. 16-án először (?) adatott: „Divatos beteg“ eredeti vígj. 3 felv. Irtá Degré Alajos. — Együd (Szenturi Gyula) Szerdahelyi Kálmán szerepével birkózott meg, mely azonban nem a legfényesebben sikerült. Beresényiné (neje Vilma) a szó teljes értelmében eljettette szerepét; és miért? kérdezhetné bárki, miután Beresényinét kitapsolták; azért mivel ő most már nemesak akkor, midőn megszólal, hanem akkor is, midőn hallgat, fejével ég felé bökint és pedig szakadatlanul, mi bizonyára igen, de igen rosszul veszi ki magát. — Játékát czzel egészen elrontja. — Ide járul még himbáló jéréása is. Ha mindezekről elszokna, úgy igen szeretetre méltó szinpadí jelenségnek tartanók Beresényinét, — annyival is inkább, mert finomsággal és kellemes megnyerő modorral bír. Az előadás általában véve a sikerültebbek egyikének mondható. Közönség közép számmal.

Aug. 17. Rónai Gyula jutalmául: „Harminez év egy kártyás életéből“ dráma került szinre zsufolt ház előtt, minck felette örvendhetünk. — Ezuttal látszott, mennyire szeretik a váradiak Rónait; késő estig szakadt az eső s a rut idő daczára e valóságos ünnepélyben mindenki igyekezett részt vehetni. Szinpadra léptekor virágzapor, díszes koszoru s szünni nem akaró tapsviharral fogadtattott művésznünk, ki mindvégig szokott művészen játszott. Foltényi kivált az utolsó felvonásban, Varning szerepében remekelt.

Aug. 18-án diszcoladás ő Felsége születése évfordulati ünnepére. „Hymnus“ Kölcséytől, éne-

kelve a társulat összes személyzete által. Ezt követőleg: „Házassági három parancs“ eredeti vígj. dalokkal 3 felv. Irtá Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi József. Együd (Dörgei, sópéztárnok), Temesvári (Viola, sóellenőr) kitünően oldották meg feladatukat. Ezt mondhatni Beresényinéről (Ottilia, Dörgei neje) és Szakál Rózáról (Victoria, Viola neje) is. Gerecs (Peti szolga), Medgyesiné (Czili szobaleány) tetszésben részesültek, úgy szinte Boránd (András öreg szolga) is.

Külföld.

— Berlinből jelentik, hogy Bismarck gróf legközelebb oda fog érkezni, azonban két, három napi tartózkodás után újra visszatér Vartimba. Miután Vilmos porosz király is ugyanezen tájt érkezik vissza üdülési utazásából Berlinbe, ebből körülbelül következtetni lehet, hogy gróf Bismarck nem csupán magán ügyekben fog megjelenni a fővárosban.

— A zárdák elleni agitatio Berlinben mindig nagyobb mérvet ölt. A moabiták ujonnan felállított zárdájának, valódi ostrom rohamokat kell kitartani, úgy hogy a berlini sajtó indítatva érezte magát, sürgetőleg övni az ily kihágásoktól, nehogy a berliniek is oly rossz hirbe jöjjenek, mint a minőre a csehek és románok a zsidók üldözése által tették szert.

— Napoleon császár egészségi állapotának javultáról mindennap megnyugtatóbb hírek érkeznek; f. hó 18-án már a ministertanácsban elnökölt, melyben a senatus consultumnak II. czikke felett folyt a tanácskozás. A chaloni táborban látogatás még mindig kilátásba van helyezve, azonban a lapok a látogatás napjának meghatározásában nem tudnak megegyezni. Az Universee szerint a császár 16-án reggel a következő sürgönyt küldötte a táborba: „Ohajtásom volt aug. 15-két a katonai nagy családban tölteni el; de miután akadályozva voltam az elmenetelben, fiam által helyettesítettem magamat, s megbízom a jutalmazások kiosztásával. Köszönöm a hadseregnek azon fogadtatást, a melyben fiamat részesítette, s azon óhajokat és jókívánásokat, melyeket ezen alkalomból hozzám menesztett. Közlömben szándékom van a hadsereget a chaloni tábor feloszlata előtt meglátogatni.

— Az amnestia jelentősége és erkölcsi értéke felől, kezd a közvélemény némileg felvilágosodni, s jözanabbul ítéli. A Reveil a hivatalos lapok által nyakába tolt hálátlanság ellenében a következőleg védelmezi magát. „Hát lehet-e hálátlannak nevezni azon összeszküvéssel vádoltakat, kik súlyos fogság után, törvényes szükségé vált elbocsáttatásuk előestéjén, szabadságukkal megajándékozottak? Hálátlannak, mert nézteik aug. 16-án ugyanazok, mint 14-én voltak? Viseltetett-e Bonaparte Lajos halálával Lajos Fülöp iránt, a midőn ő, miután 1836-ban Strassburgban kegyelmet kapott, 1840-ben Boulogneban partra szállt? Vagy azon hírlapíróknak, kiket hosszú magán fogság után, a nélkül, hogy komoly bizonyítékokat lehetett volna felhozni ellenük, miután megkegyelmezték, kötelességük-e köszönetet mondani azon kormányának, oly eljárásért, melyhez az valószínűleg saját érdekében folyamodott. A Reveil ugyanaz ami tegnap volt, s ennél fogva, miután érzi és tudja azt, hogy a 15-iki decretum bizonyos czéloból adatott ki, azt minden lelkesedés nélkül fogadja, s azt épen csak annyira becsüli, mint a mennyit az érdemel.

— A francia kormányának, a carlista mozgalmakban való részvétét, a francia hivatalos lapok folyvást tagadják; a mi azonban a független párisi és madridi lapokat nem tartja vissza vádjai ismétlésétől. A Rappel szerint most is több mint 300 carlista tiszt tartózkodik a pyraenei határokon, s csak Don Carlos parancsára várnak, hogy a carlista bandák élére álljanak, Don Carlos gyakran át megy a határon, de rövid ideig időz a spanyol földön, s visszatér a francia földre, s a mozgalmakat Franciaországból a Crème-klasteromból vezeti, melyben a hercegnővel együtt lakik.

— Anglia, a béke élvezetében, a bel javítások terére lépett; legújabbban a választási törvény, az irlandi állapotok és a gyarmatok sorsa javítására van irányozva az angol politika. — Palmerston naplóját mostanában találták még, mely sok érdekességet szolgáltat az események szálaíhoz; bár az 1830-ik év óta folytatása meg vnn szakítva.

Különfélék.

— Zárda történet Olaszországban. Az olasz lapok szerint Olaszországban sem hiányoznak a zárdáéletből kifolyó fanatizmus áldozatai, s bolognai mezitlábos karmelitanok zárdájában is ül egy szegény apácza, kinek sorsa igen

hasonló az Ubryk Borbálaéhoz. 1828 tájt történt, hogy két igen fiatal és szép bolognai nő A. grófnő és G. Marchesa akaratok ellen e zárdába záratlak, miután a családi tilalom ellenére viszonyban voltak két tanulóval. E két ifju, kik közül az egyik görög, a másik római születésű volt, sokáig fűrkészte a két eltűnt nő hollétét; végre felfedezték azt, s sikerült nekik a fogoly hölgyekkel levél által érintkezni, s azokat hosszabb tanakodás után a szökés megkísérlésére rávenni. Azonban a szökés nem sikerült, s a szökevények elfogatván, a zárdába visszahurcoltaták. Ez időtől fogva a két apácza felől nem lehetett egyebet hallani, mint hogy A. grófnő bűnét igen megbánta, és vezeklésének oly jeleit adá, hogy nehány év múltán fejedelmennévélőn. G. Marchesa azonban nem akart sorsába nyugodni soha, mindig haragban és czivódásban élt nővéreivel, és kinzóival, s a rá szabott testi büntetéseknek ellene szegült. Ennek folytán előbb az ördög által megszállottnak, majd örültnek nyilvánították, s a zárda egy félreeső részében helyeztetett el, hol a zárda orvosa igen ritkán látogatta meg. És még ma is, írja a Gaz. d. Italia, „él e szerencsétlen nő, lármázva és ordítva elhagyatottságában. A zárda környékén lakók hallják néha-néha e nő kétségbeesett jajgatását, ki valószínűleg az Ubryk Borbálaéhoz hasonló állapotban van.“ A nevezett lap a hatóságokat sürgetős nyomozások megtételére hívja fel.

— Hires férfiak ereklyéinek ára. Newton egy foga 1816-ban 7300 forintért kelt el Londonban. A szerencsés vevő mint drága gyémántot foglaltatta azt be, s folytonosan ujján viselte. — I. Károly imádságos könyve, melyet a vérpadra magával vitt, ugyancsak Londonban 1825-ben 100 guinea aranyon kelt el. Napoleon kalapjáért, melyet az eylani csatában viselt, 1835-ben egy árverésen 1930 frankig ígértek. — Azon elefántesont székért, melylyel Lubeck városa Vasa Gustavot megajándékozta, Schmeckel svéd cancellár 58000 forintot adott. — XII. Károly Pultvánál viselt kabátja 1825-ben 561,000 frankon adatott el. — Azon toll, melylyel a krimi háboru utáni békekötés Orosz és Franciaország közt aláíratott, Eugenia császárnőnek adatott ajándékul.

— A N. Fr. Presse szörnyen megdicséri gr. Andrásyt a határvidéki kérdésben kivívott győzelméért, s az osztrák államférfiak ügyetlenségét gonyolja. No mi meg azt látjuk, hogy a gróf ur nagyon csigaléptekkel halad.

— A Váczról elszökött Madarász Bukarestben van, s onnan lövelli villámit a mi igazságügyi miniszterünkre, az országgyűlésre beadandó vádlevelében.

Legújabb

P e s t, aug. 23. (feladatott d. u. 2 óra-kor, érkezett 3 óra 10 perczkor) Lemberg Bisztricza: a Prutháradás a czernowiczi vaspályát megrongálta. — F l o r e n c z: consulsági testületben tetemes változás. Mexicóba főkonsult és ügyvivőt küldenek.

Az országos honvédegyülés az 184°/_o-ki honvédek erkölcsi elismerésére és rokkantak háza építésére vonatkozó indítványokat elfogadta.

— Kairóból Párisba érkezett tudósítások szerint, egyetlenegy európai fejedelem sem lesz jelen személyesen a suezai csatorna megnyitásánál.

— Bukaresti tudósítások szerint a senatusba való választások a kormánypárt javára ütöttek ki, Ghyka miniszterelnök is megválasztott. — A Váczról megszökött Madarász itt nagy szerepet látszik játszani akarni.

Köszgazdaszat.

— Debreczen, aug. 23. Heti sertésvásárunk igen el volt hanyagolva mind sovány, mind hizott sertést eleget hajtottak, némi kelendőség leginkább a sovány sertésnél mutatkozott, a korábbi árak mellett a hizott sertés kelletlen volt. — Az elővásárra életet, s minden egyébféle élelmi cikket is, mint rendesen vásárutáni héten szokás, igen keveset hoztak, alig volt néhány szerker élet látható, hamar elkelt; az árak köblönkint: a buza 160 π -tos 8 ft, kétszeres 6 ft 40 kr, rozs 5 ft 40 kr, árpa 4 ft 40 kr, zab 3 ft 40 kr, tengeri 5 ft 60—6 ft, kenyér szinte kevés volt, drágán kelt, főleg a karczagi kenyér hamar elkelt. — A hortobágyi legelőnk a kedvező időjárás folytán ismét felvidult, a kényszerűségből elhajtott jószágokat nagyszámmal hajtogatják vissza.

Bécsi tőzsde aug. 23. cs. arany 5 93. ezüst 121.10

Pályázat.

A b. e. Nagy József-féle — tanár- vagy pap-jelöltek javára — egy évi tartamu 500 forint

ösztöndijra pályázat nyittatik.

Felhivatnak e szerint mindazok, kik a fentebbi alapítvány ösztöndijához, illetékes minőségüknel fogva jogigénnyel bírnak, miszerint annak bizonyításával, hogy: 1-ör a felsőbb tudományokat a debreczeni ref. főtanodában végezték; 2-ör lelkeszi vagy tanári pályára készültek; 3-ör böleletet s hittant végeztek; 4-er latin- és görögnyelvben kitünök; 5-ör a németnyelvet tudják, s a francziát értik; kellőleg felszerelt folyamodványukat f. évi október 20-ig, ftdő püspök Balogh Péter urhoz benyújtani sziveskedjenek.

Felsőbb meghagyásból Debreczen, aug. 21.

Bodossy Pál,

70. 1-3 az alapítványi bizottság jegyzője.

Hirdetmény.

Sz. kir. Debreczen város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a négy országos vásár alkalmával tartani szokott jub-, sertés- és szarvasmarha-vásár napjai f. évi októberi vásártól kezdve következőleg állapítatnak meg:

1. Jubvásár az elővásár vasárnapját megelőző pénteken.
 2. Sertésvásár a vásár vasárnapján.
 3. Ló- és szarvasmarha-vásár, a vásár hétfőjén kezdődik.
- Ezen napokat megelőzőleg vásár tartása meg nem engedtetik. Kelt Debreczenben, aug. 15-án tartott tanácsülésből.

73. 4-5 **A városi tanács.**

Árverési hirdetmény.

A Konrad Lajos, Sándor, Károly, Gyula és Berta testvérek közös tulajdonához tartozó sestakerti I hold és 1157 □ öl területű jökárban levő szőlő — nyílsonkint 400 a. frt kikáltási ár mellett, e f. évi szept. 1-én napján d. u. 3 órakor a hely színein önkéntes árverésen el fog adatni. — Az árverési feltételek alulírottánál addig is megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, aug. 22. 1869.

71. 1-3 **Balkányi Sz. Lajos, törv. széki tanácsnok.**

Önkéntes árverés.

A helybeli kismesterutcán 1101. sz. a. Hódy Balint házában a f. évi aug. 24- és 25-kén — kedden és szerdán — különféle ingóságok, jelesen: háztartási és konyha eszközök, ágy-, asztal- és ruhaneműek fognak önkéntes árverés útján azonnali készpénzfizetés mellett elővereztetni.

Debreczen, aug. 23. 1869.

72. 1-2 **Hódy Gyula, h. ügyvéd.**

A bőr szép színe megtartására, pótlására a maláta-fürdőknél.

Aromaticus maláta-növény-szappanok, fürdőkhöz és mosakodásokhoz, Hoff János udvari szállítótól Berlinben. (Központi raktár Bécs, Kärntnering 11. sz.) Ó excellentiája Gablenz tábornoktól bizonyítvány, személyes meggyőződés folytán a maláta-gyártmányok, főleg a maláta-növény-szappan kitűnőségéről. — „Őnnek ismert humanus törekvése, az embernek jöbeteért barm, annyal inkább kiemelendő, mert azt valóban siker kísérte.” — Hasonló okirattal bírnak gr. Bismarcktól, s ezek oly garanciák, melyekkel senki más nem dicsékedhetik, s ezek a maláta-növény-szappant a bőr finomítására, az izmok erősítésére s az idegek edzésére kiválóan ajánlják.

Árak: Maláta-növény pipere-szappan 20-80 kr, maláta-növény fürdőszappan 40-80 kr. 5 dbra 1 db ingyen. — Kapható **Wéber Jánosnál** Debreczenben.

26. 3-2

Szerkeszti s kiadja: **Oláh Károly.**

Leány-, tan- és nevelőintézeti értesítés.

Intézeti helyiség nagypiacz, Tamássyház 2144. szám 1-ső emelet.

Alulírottak tisztelettel értesítjük a t. cz. szülőket, hogy mult évben alapított s jól szervezett leány-, tan- és nevelőintézetünkben a beírások és félételek szept. 1-én megkezdődnek.

Felvételi díjak havonként következők:

- 1-2-dik elemi osztályokba járótól 4 frt. o. é.
- 3-4-dik közép osztályokba járótól 6 frt. o. é.
- 5-6-dik felsőbb osztályokba járótól 8 frt. o. é.

Növendékek teljes ellátásra is felvétetnek.

Tóth István, és neje **Décombaz Erzsébet,** intézettelajdonosok.

58. 5-6

Cs. kir. 1864-ki

államsorsjegyek.

Főnyer.: 250,000, 220,000, 200,000, 150,000, 50,000 frt.

Legközelebbi huzás szept. 1-én 1869.

Bélyegezett részvények, minden huzásra, mindaddig érvényesek, míg vagy 250,000 frtnak, vagy a legrosszabb eselbe 160 frtnak 20-szad része mint nyeresemény ki nem huzatik, darabonként kaphatók 8 frttal, 9 db 70 frt, 20 db 150 frt. Minél több megrendelést kér

G. F. Schildt,

am Graben, Bécsben

Igervények szept. 1-re 3 frt 50 krajával ugyanott kaphatók.

48. 4-4

„debreczeni ipar és kereskedelmi bank“

elfogad készpénz bevételre: pénztár jegyekért; melyektől további határozatig fizet:

1 napi felmondásra	100 frttól: naponként 4 kr.
8 „ „	100 „ 4% kamatot,
50 „ „	100 „ 4% 1/2 „

Ezen pénztár jegyek készpénzzel beválthatók: helyben teljes tőke- és kamatértékben; Pesten az angol-magyar banknál; és Bécsben az angol-osztrák banknál, 5 kr levonással 100 frt után.

A bank elfogad készpénz betételeket 5 frttól kezdve: Betétikönyvecskékre a következő felmondások mellett:

100 frt-ig: felmondás nélkül,
100 frton felül: 500 frt-ig: 15 napi felmondásra,
500 „ „ 2000 „ 50 „ „
2000 „ „ 5000 „ „ és feljebb: 60 napi felmondásra.

A bevett pénzek a betét napja után: következő naptól kamatoznak.

A bank ad előlegget: állam- és iparvállalati értékpapirokra, részvényjegyekre, kötvényekre, záloglevelekre, sorsjegyekre, nyers és iparterményekre.

Közvetíti: ezeknek bevásárlását és eladását bel- és külföldön.

Vesz, elől, bármikor: arany- és ezüstpénzeket, szelvényeket, Ad utalványokat: Pestre és Bécsbe.

Közvetít fizetéseket: minden bel- és külföldi piacon mérsékelt díjért.

Felvilágosítást a legszívesebb készséggel ad a bank helyiségében.

Czegléd-utca 2. sz. alatt, reggel 9 órától déli 4 óráig, délután 5-től 4-ig.

67. 2-6

Az igazgatóság.

Arverési hírdetés.

H.-Szoboszló város törvény-széke mint gyámhatóság részéről közhírré télik, mi zerint néhai Kádár Terézia, Kovács Károlyné hagyatékát k. pező összes javak, jelesen: több ággybéli és házi butorok, egy 400 frira becsült kitűnő zongora, s több fűszerkereskedési cikkek, közárverésen készpénzfizetés mellett a hely színe a többet ígérőknek, l. é. szept. 13-án, szükség esetében szept. 27-én, elfogadhatni. Melyre a venni akarók ezenel meghivatnak.

Kelt H.-Szoboszlón, 1869.

aug. 14. tv. gyámhatósági tanácsülésből.

Tóth Lajos, végrehajtó bíró.

68. 2-5

Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.